

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 22 новембра.

Послије онога значајног чланка петроградског „Н. Времена“, што смо донијели у изводу у потоњем броју, исти лист пише: „Мучно да се може сматрати као симитом озбиљно повољнога обрта догађаја на хришћанском истоку, што су доста повољни извјештаји, који нам у посљедње вријеме стижу из Цариграда. Види се, да су Султан и Порта нашли, да је неопходно потребно водити озбиљно рачуна о савјетима, које им је прије кратког времена у име цијеле Јевропе дао француски министар спољних послова. Али турска влада, одговарајући првијем захтјевима, које јој је изјавио дипломатски представник Француске, само чини први корак на пољу унутрашњих реформа, који може донијети истински добрих плодова само ако се искрено и без прекидања даље настави. Да ће овај рад поћи тијем путем, Порта није још дала Јевропи гаранција, услед жалосног стања турских финансија, а поглавито због тога, што Султану и његовој влади није још потпуно јасно, како Русија гледа на ову ствар. Ова неизвјесност мора престати у најкраће вријеме. Руски посланик код Султана бави се сада у Петрограду, на ће моћи брзо саопштити Порти што од ње очекује Русија. И тек тада, кад у Цариграду буду то знали, видјеће се, какви су изгледи на успјех отпочетог рада на пољу реформа. Узроци, који потичу нашу владу да брзи одржање *status quo* у Турској лако се могу схватити. Отоманска царевина наша је најближа сусјетка на југу, и Русија је виша од свију великих држава заинтересована, да догађаји, који се збијају на истоку, не даду повода опште јевропском заплетима. За нас истина има врло велике вриједности помагаче других држава, да се овај задатак постигне, али само под условом, да то помагаче и остане само као такво, а да не узме на себе облик иницијативе. Глас Русије мора се чути у Цариграду јачи од гласова свију осталих држава, које с њом раде, а порта ваља да разумије, да јој треба тај глас слушати трајном пажњом. Ми држимо, да ће тако и бити у најближој будућности. Садање бављење у Петрограду руског посланика на отоманском двору мора логички довести до таквог резултата. Наступа вријеме потпуно одређености в даљем утицају Русије на турску владу. Од сада на истоку ријеч и руске дипломатије. Земљиште за успјех спремили су јој јевропски догађаји посљедњег времена. Руски влади добила је потпуну могућност да уреди своју пажњу на источне ствари и да им да прави, који одговарају државним интересима Русије. Корјепито ва постављање нормалног стања у Турској мора се свршити тако, да буде свакоме јасно, да је оно дјело наше владе, и да то порта признаје. Овдје су неопходни стварни докази тога признања, и тек тада, кад они буду ту, доћи ће на ред друге стране источног питања, гдје на прво мјесто мора доћи Египат, чија политичка будућност тако блиско и тако озбиљно интересује нашег најбољег пријатеља међу великим државама — Француску“.

У Лондону није по вољи она тачка уговора мира између Италије и Абисиније, којом се Италија обвезује, да коначног означења границе између ове двије државе, кад би хтјела напустити које земљиште своје колоније, да то неће учинити у корист ни једне друге државе већ у корист Абисиније. Ако се Маркиз Сализбери у том смислу обратио конфиденцијално италијанској влади, то значи, вели „Н. Времена“, да је тијем хтио дати опомену, да италијанској влади није сасвијем угодан тај уговор мира, и да се боји пријатељских односа између Квиринала и Менелика. Можда италијанска влада помишља и на могућност, да Италија сасвијем напусти Еритреју, што не би одило у рачун Италеске. Ако би Италија дошла до те одлуке, ко што се већ подижу гласови у италијанској штампи за напуштање, питање, да ли би то било угодни Италеској или не, не тиче се Италије. Ако ли пак у Риму одлуче, да одрже Еритреју, најбоље је средство, да ту колонију обезбједи, искрено пријатељство с Менеликом, не обзирати се на то, што је Менелик цар државе непријатељске Италеској. Абисинија може стати на пут освајању Италеске на источној и у централној Африци, и послужити обраном италијанске колоније.

Тако петроградски лист; међу тим је парламент у Риму отворен, гдје ће се повести велика расправа о афричком питању. Министеријална „Општина“ унапријед пише: афричко питање већ је ријешено, него је питање само о колонијалној политици; влада ће узимати у обзир јавно мњење, али је она дужна да га руководи и просвјетљује.

По томе ово засједање парламентарно у Риму биће врло интересантно односно оне међународне политике.

ИЗ ПОСТРАДАЛИЈЕХ КРАЈЕВА.

Оцињ, 16 новембра 1896. — Октомбарска топлоћа и дјелота дана таква бјеше, да људи иначе и непредвиђаху, него да ће се све и без велика напора побрати и унијети, па тако и изручиваху један другог и колима и коњима. Многи је своје побрао и оставио ту рачунајући, није прилике од понављања или каквог постојања, да нам може ово готово одијети, јер вода је у блату на љетско доба — врло миска, а Бојана о раној јесени и непрекине. Такво ладнокрвно сватање, многим је узрок, да нијесу са побратим руметинама толико ни хитали, као ни са ониме, што је било познато, да се убере. „Ум по свијету а сјекара по врату“, — у то оклевање и турско „кидал“ (полако) затекло је и право вријеме, када се већ озбиљно подизаху облаци пунни кише, која је почела падати од 20 окт. па до посљедњих истога, плаховито и са вјетром. Тек тада виђело се, да смо преварени у календару, кад наступне дане као „посљедњи“ те кајање наше бијаше позно, јер већ 25 ударише киша, што се оно води и из неба и из земље, баш да многи старци икада памте такве убојите кише. Сад већ и није друге наступило него као „Нојсво доба“ — слаба нада и за оно, што се по бреговима и алијера изијело, будући, да се глас разлико, да Бојана прелази своје корито и да на очигледно расте, — ширећи се по Зогањском лугу и блату. Сељаки крајем тога Нила, који нас ишљавља, водом арбанашки висова својим упором Дрином, који непријатеља удара и смета правилној одуци Бојане у Јадранско море — труде се, еда би како спасли своју стоку. Срећа их је највиша послужила што се ово обдан догодило, те су на пријеме исту у Речку главицу прећерали, бар тамо, где ће и ако гладне снасти се, да их вода не понесе. А Речани пак будући у главици немају стаја поврате се патраг и згрупишу се по кућа на таван, којима се носе за неко

лико дана и храна нишала. Остали пак домови, који се ближе к Штоју налазаху избјегли су као и са живијем у нети, остављајући своје побрате и скућене руметине на милост и немилост Бојане, која је та сада с те стране ужаено похара, однесавши им жита, сламу и сјејена. У оваквом положају, мање више, била су сва села у близини Зогањског луга и блати, а та су: Реч, Турке, Паратук и Штој, јер и они што нишљаху, да су у посљедњем спасени, били су понављени. Тијех дана од 27 до 31 пр. као 1 и 2 т. народ је тражио себи спаса на повисоције хумке штојеве равнине, на гредама и истрну неки кућа као и у оне на таван. Живе им бјежаше к мору, тражећи чисто и безводно мјесто, но свакога тога се наћи немогаше мимо неки пешчани хумци покрај мора. Погледа дакле, на толикој ширини, од мора па до Бривеке горе, на чак тамо и преко Бојане до испод Љепи и изакоко надалежних се брда, немишљаше друго до мутно море и уљ по коју кућу таваницу и мали хумак. Е сад већ није тешко било предпоставити, да су тамошњи житељи у опасности, за то су на вишебројна и разна извјештајствима, на најпосеље и лично увјерење наредили, да се двије барке понесу сувијем, пошто морем није могуће било од велики валова. Народ је то једва и чекао, зато су онако хитро и одвели их на колима кроз варош у блато, за којима су ишли и мриари. Срећом, нико тамо није пострадио или утопио се осим једног момче, које је с друштом једним од 7 људи увезао се у прегинуран чамац — чун, којег је брзина воде занјела и ударила о један пањ, те се овим случајем и преврнуо, па тако тај један и утопио се, а остали спасли су се на истој врби, са које су се онет глодајући како вода дере и диже тополе и врбе прогалачки у плов пуштили се и ту још на неки обликчији бржељак сретно спасли се, које је у вече барка прифатила.

Шта је вода почињала и какве је штете нанјела, то је још све неизјесено, јер је многим, који су жита били изијели дијелом понешено, а многим пак и остало, које је онет једним дијелом и пострадало, а то се види, кад се жужбајући баца, то опада од окласине, као зрела мурва. По свакако, ко је имао задруге или средства, да га одма иза воде очисти, а при том, ако је било на каквом побренику повисоцијем, на којем није високо вода устала, придичи дно поправиће се, као обратно и оно пронаћи, које још стаји онако квасно у колама. Осим тога што је поплава од нијеца по ње коме и коју онцу, затрла нију стоци, упропастила купушњак и лучњак, она је и других грдиш штета почињала. Тамо, на Бојани — св. Никола, учинила је на два мјеста, преко орашних земаља читаве прокопе, у које доба кућа поморске луке била је једино мало острво. Пут с ону страну копава, дуж Штоја, издубила је на више мјеста, тако како је сад и колима отуд тешко доћи до на копавал. Преди с моста понешено су, па и сами прокоп — канал другачије постоји, јер прединајући вода преко брегова на једну и другу страну иза обале лијево к Штоју, чак од орашних земаља дужи, продубила је прво ишчани и височији дно меких орашних турки земаља од прилике до 20 рала, те је све ово одијелом и створила нови један канал много већи и шири од старог, где се мало ниже, доде код старог моста са истим и састаје. Тако сад и није отаџен доде к мору другачије, него једна прилична ријека ширине до 250 мет., која удара при самој главици од Ђеране, однесавши предходно многе и многе орашнице и ливаде, које су биле иза десне обале. По овом случају предпоставља се, да ће од сад у будуће санјећивати се вода раније имајући толику ширину копава. Такође исто мисли се, да ће вода допустити и оно мало, ако понове устане што јој је остало на правац до прокопа; и тад би имао природни проток працу линију на снагу воде, у ком случају старим слабо би ишла, а нови би уништио до 40 рала отлачне орашне дужке земље. Ма како било, ми сад преласка и да су на мосту греде имати неможемо, сретачући тамо одма иза њега онолико ново језеро, у које ће бојати се је и у среа љета вода бити и риболов. За сад дакле, мост нам је барка, која непрестају превози људи.

Сад је већ вода знатно абјегла и

Претплата шаље се поштом администрацији „Гл. Црног.“ на Цетиње, или отпратишћима новина на коју до то пошту; у коме је паричије може се претплатити код г. Петра Рамановића, књаж. при. агента у Котор а Дони се ишау уредништу. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 3 новчића за прва пут, а за сваки даљи пут по 2 новчића.

Бојана је у своје корите, по обали које, житељи слободно се повраћају на своје куће. Глас који се онуда разносише, да је продрла на нашу страну није истинит.

(П.) Ј. Вујановић.

Љешанска михија, 16 новембра 1896 год. — Знам да ће се са нестрпљењем читати (мислим у унутрашњости) сваки извјештај о толико неочекијеним штетама, које је свршетком октобра нанјела нашем народу она велика киша и поплава. Према другим мјестима, ми се можемо похвалити, осим бантина, које су биле нистрмне, те је много вода одрла и сивијела земљу, и на таквим мјестима мртвине срушила. У Берима је учињена виша штета усјејима и сивијену. Причају, да су у команским долинама учињене велике штете у сивијену понавља Ријеке Матике и њених притока. — Јавили сте за Мирков мост на ријеци Ситници у Фармацима; а ми сад јављамо, да је по налогу Њег. Височанства Господара држ. нижијер гоен. Марко Ж. Ђукановић, упр. јавних грађевина већ отпочео најбржи рад, те ће до неколико дана Мирков мост бити готов (од дрва), и тим се олакшати и тако рећи — успоставити и осигурати пријеко нужна комуникација по народ и путнике са Подгорицом.

Лицем на Митров дан ов. год. пресели се у вјешност Живо Јовов Рогановић, братучед блаженопочившег Митрополита Цариона, а отац познатог и омиљеног pjesника, најист. дичног Радоја Рогановића Цригорица. Пок. Живо живио је 80 година, а сахрањен је уз велико саучешће. Живо је као скроман, поштен и вјеран Црногорац.

Така му родна земља, а души рајско насеље!

Дробњац, 8 новембра. — Велике кише и поплаве учинише нам неписане штете. Орнине у многим селима, а тако и ливаде косанице сурване су у вијешну пропаст да ће многобројни домаћини за увјек остати са својим породицама затрвени, који неће идућег прољећа имати у своје кише ни главицу лука ће посијати. Од воденица у цијелом нашем крају ни једна здрава остала није, која није онетету претријела. Сама варошница Шавник претријела је онетету, које у кућама које воденицама од прилике 1000 ф. Путови су покварени, у чему ни се састоји једина нада, даће се наша влада обратити и строги налог на наше племенске старјешине учини да народ устане да путове поправи.

ДОПИСИ.

Подгорица, 16 новембра 1886 год. — На 12 дан овог мјесеца преселио се у вјешност још један од оних старих катунских љубова, који је 20 година вјерно и на задовољство служио отаџбину и Господара. — а то је стари загарачки капета Никола Милутинов Беговић.

Поконијик родио се 1834 год. у свом племену Загарачу од чувеног оца Милутина Беговића. Имајући пред собом старијег брата Бошка — доцније сардара и капетана Загарачко-Котанског — од оца и брата није му дозвољено било да се мијеша у племенски питања; по доцније видели они и остали главари оба племена да Никола има ријетке способности у доста прилика били су принуђени да га признају у помоћ.

Године 1862. Богу буде угодно те сардар Бошко погине у боју у Охридској, и на његово мјесто — Узимени данашњи срећновладајући Господар-Књаз Никола I. позвао Николау за капетана, и тако он поче државну службу, коју је ренисно отпратио и на задовољство свога племена све до године 1882, а те године буде воља Господарева, те пронаведе његова синова Ишију у чин капетана.

Назад неколико година био је јако осиромашнио, и био је принуђен да се пресели из племена Загарача под Грбе (близу Сутуја) где је и племениту своју душу испустио.

На глас да се покојник кап. Никола преселио у вјешност похитало је листом свог племена Загарача да и посљедњу пошту од свог старог капетана.

Поконијик је свечано сахрањен пред храмом св. Госпоје код Сутуја уз саучешће: браће, рођака, свега племена и силног

мудства, које бијаше са свију крајева дошло да ожали овог заслужног црногорца. Јака ти земља стари кап. Никола, коју си вазда поштено и жарко љубио.

Медунац.

Књижевност, умјетност и просвјета

(Нове књиге о Црној Гори.) Настављамо преглед новијех књижевних издања у Италији о Црној Гори. Узели смо предасе двије свечане свеске, што су издала уредништва књижевних издања La Vita Italiana и Rivista Militare Italiana. Прва броји до сто страница велике четвртине, а друга 135 страница такође велике четвртине. И једна и друга говоре о Савојској и о Црногорској Кући, и историји. Прва доноси лијепи преглед историје црногорске од В. Фиоринија, већином израђен по Кокелу, ал' гдје-гдје и тачнији. Можда не би изишао био тај преглед да се преведе и на српски. На долази књижевна расправа о црногорском Вилама од познатог славенофила и познаваоца словенских језика, особито руског и српског, Доменика Камполија. Врло је занимљив опис посјете Саксонског Краља Федерика Августа на Цетињу за вријеме Владике Рада, од Базолета (Тријест, 1841.) који је био у пратњи Краљевој. О овој посјети наоди се гдје што написано, али овако потанко, не сјећамо се, да смо гдје читали, с тога заслужује, да се и на српски преведе од ријечи до ријечи, јер ту имамо вјерно огледало, како Петар II. дочека једно јевропско Величанство у својој столици. Слједи прилог за Библиографију Црне Горе, који и нама може послужити. Него што нас је најпријатније изненадило, то је следећа лијена pjesма, посвећена Књазици Јелени:

Два славуја спу ноћ препјеваше
На пендеру пропеше јенојке,
На пендеру Кнез оскеле палаче,
На Цетињу славе Горе Црне.
Један славуј овако певаше:
— Устај Јело, пропеша Кнез и цне,
Да те видим, да ти е богом речем,
И да лијепу и дивну ти срећу
Кад већ мораш растати се с нама.
Да те видим и поздрав изручим
А малену са спомену остави
Рузмарина сретнога гранчицу,
Из шумице на Моачи хладној,
Од куда сам к теби пошетио.
Поздрављају дјено те цвјетњић,
Што нам луту украћују гору,
Како посмјех чело јунаково,
И што тебе, цвјет над цвјетовима
Дивним духом срдце одхрањил;
Поздрављају дјено бистра прела,
Каја те искреношћу задовоља;
Поздрављају класуре и мени те
Вјерне стравке наше слободнице,
Које су те постој исто училе.
Поздравља те све што те љубаше,
Све што теби бијаше преминало.
Устај! Јубо. Минула је ноћца,
Проблешали влаштини и данци,
И већ зорни мислен дух донесе
Отајствен ти цвјетови домовине.
С богом сади! Скуда куда пошла,
Благо пошла, ујек сретна била!
Твоја цеста ујек пуна цвјетја,
Нада тебе небо без облака,
Око тебе ујек дух љубави,
А у теби задовољно срце! —
Други славуј овако певаше:
— Ево к теби из шумице од Тибра
Преко мора јадранскога дошо,
Да те видим, да ти пошам пијевам,
И паравне пунодим ти цвјетак;

Кад већ тамо за те цвјетје учвате,
Кад већ тамо за те славуј пјева,
Кад а а м е с в е т е слатко зове,
Кад све пука срце за те дини,
Како земља кад пролеће иде.
И већ врата о д в а д и л а двора
Женикова, двора краљевскога.
Чудан двор у чудном граду;
А пред двором дивна та краљица
Дивну снаху очекива своју;
Те пред њоме оно ти јунака:
На истоку гледа бе му срећа
Са сунчаним зраком сад изађе;
Назад нега љубав у висину
На ланци се бјелим крилама диже,
У рукама латину круну ноши,
Већ да круни чаробно ти чело.
Ох, Дижи се! Дођи нам већ, дођи!
Мирно радо, весело нам дођи!
Туђи народ љубиће те мило,
Већ те љуби ко и народ твој;
Туђа земља лако те пошати,
Како мајка дјете на колених;
Риско сунце, очено ко око,
Љубељиво на те погледати. —
Сву ноћ 'нако славуј пјеваше,
На кад јутро осануло је красно,
Полетише један по својих горах,
Да избуди више ланцикиње,
Да свадебну пошљену пјевају;
Да се купе госнода сватови,
Да се коло поведе весело.
Враћа нам се преко мора други,
Да нам каже да она већ иде,
Да нам каже да се побратили
Два народа славнога имена.

Уз ову је pjesму и превод италијански, сасијем јеран; а потписан је испод српске и испод италијанске pjesме Corrado Niccolini. Српска је pjesма не само лијепијем десетерцима српске народне pjesме испјевана, него је и у слогу, и у духу, и у суштини имитација српске народне pjesме. Јели могуће да је ову pjesму Италијанац испјевао? Кријели се под именом италијанским који Србин или Хрват? Пjesму смо вјерно преписали са свијема њезинијем језичијем погрјешкама, које смо подвукали, и које не би учинио ни Србин ни Хрват, који је кадар овакву pjesму да напише. Остала су и неколика стиха неправилна, која неправилност може јависити и од које штампарске погрјешке. Пjesма је штампана латиницом са дотичнијем рошчикима.

При концу свеске наодимо записе италијанских књижевника у албуму, што су они поднијели на дар Високијем Младенцима.

Свечана свеска другог листа има три врло важна чланка под насловом *Pagine di storia militare veneto-montenegrina*; а чланци су ти: *L'assedio di Scutari* — J. Zernovich a Venezia — и *L'ultimo capitolo delle guerre dalmatiche*, из пера стручнога писца Еугена Барбарииа. Сви су од историјске важности, и ми већ доносимо један у данашњем нашем подлиску. Уз њих је и карта Црне Горе Коропелијева од 1696, као и нацрт Новог од 1687, и Дубровника исте године. А ту је и нова карта данашње Црне Горе, са историјским и статистичким подацима врло тачнијем.

(Календари за г. 1897.) Већ смо јавили да је изашао нови календар „Србобран“ за издућу нову годину. Овај наш календар и до сад је стекао лијепо име, али овај најновији свједочи, да његово уредништво улаже све више бриге и труда да што боље одговори симпатијама, које ужива по свијем српским покрајинама. На три десет страница ту се излажу статистички

онијем странама и знаваше турски и грчки, да види били се речени господин Црнојевић могао вратити у државу.“

Тако република хоћаше да се одужи оном јуначком роду, који је помагао А. Лоредану у јуначкој обрани Скадра. Црнојевићев дух се подиже у тој нади, коју млењике куће Орно и Ерицо, крвијем свезама спојене са књажевском кљом Црногорском, подржаваху преко својих пријатеља.

У очекивању успјеха мисије тајника Алвиза Сагудина из Цариграда, куда је био кренуо првијех јануара г. 1497, Књаз Ђорђе Црнојевић био је постављен заповједником града Бергама, па за тијем *pro-veditor in campo* под Александријом, да му се повољи, па да се здружи са Константином Арванитом, његовијем сродником, који је био француски гувернер у Монферату. Осим тога Сињорија дозволи Црнојевићу да дигне из Црно Горе двије стотине коњаника, с мјесечном платом од четрдесет дуката њиховом заповједнику. Тек је била уређена она коњица, Црнојевић пође с њом под Равену.

Тада је млетачка република радила да се Фердинанд Арагонски врати на свој престо у Неапољу, те сушташмо своје војничко силе по јадранској обали до Таранта, да послије узможе тражити накнаду у земљи и у трговини, што је жуђела. Она је тежила да потакне трговину између Пуље и Далмације, којој је вјерност црногорског Књаза обежавала јак закон противу турске силе.

Ради тога, почетком марта 1497, било је послано неколико бродова у Леванат, да отуда доведзе војске. Неколико од тих бродова превезли су из Задра Црнојевићеве коњанике.

И док се оружје припремало, није преставало дјеловање политике. Млетачка

податци о цјелокупном српском народу и о српским земљама. Ту ће читаоц наћи потпун преглед просвјетног живота свију Срба, што би узалуд гдје друго тражио. На долази забавни и научни дио врло богат. Обраћамо пажњу на „Сеобу Срба у Угарску, Хрватску и Славонију“, која ће занимати свакога Србина ученога и неученога, чланак израђен по најбољијем писцима српским и странијем. „Слике из Црне Горе“ од Ст. Милићевића, „Визиндар у граду Небесном“, и „Из мога сјећања на Шајкашу“ од Милоша Цветића — све су то радње, које су нам добро дошле, јер упознају између себе Србе раскомадане и рздијељене китајским зидовима. „Хвеејим Капетан Граданићевих“ од проф. Мил. Вукићевића, то је први покушај да се изнесе у српској књижевности слика овог великог бунтовника; и како ти у првом покушају слика није потпуна — писцу није била позната Граданићевих свеза са Црном Гором. „Поуке из пчеларства“ од познатог стручњака проф. Јов. Живановића, и „О успијевању и неуспијевању ујесна и поврња“ од другог познатог стручњака д-ра Ђорђа Радића — ствари су врло корисне. У календару има лијепијех слика из свијех српских крајева. Без ове књиге не би требало да је ни једна српска кућа, а цијена јој је само 40 новчића!

Ове године у Дубровнику почео се уређивати нови календар „Dubrovnik“ за Србе, који се служе латиницом. У књижевном дијелу овога новог календара наодимо позната имена Каноника Ивана Стојановића и Јована Сундечића, уз које пристају млађи наши писци са приморја: Вид Вулић-Вукосовић, Јосип Берса, Марко Цар, Дум Андро Мурат, Дум Иво Рајић и други. Има врло лијепијех забавнијех и научнијех ствари. По именима писаца, који су пристали уз ову нову народну књигу, унапријед се може рећи, да ће она имати лијепу будућност.

(Двадесетогодишњица женске основне школе на Цетињу и дјеловања њене учитељице гђе Јелене Вицковића.) Свише так 1871, и почетак 1872 године врло је значајан за историју народне просвјете у нашој отаџбини. У томе времену отворена је прва женска основна школа у Црној Гори на Цетињу.

Ми ћемо овдје донијети у кратком изводу како пише „Школки Лист“ од 1892 године о постанку ове школе. Доцније пак донијећемо опширно о овој школи, као и о госпођи учитељици исте школе. За сада ограничећемо се на овај кратки извод поменутог листа.

Госпођа Вицковића шетајући се једном по околици Цетињској онази гомили женске дјеце, која се играху, на сјетивши се своје добре мајке, која је за вријеме њеног дјетинства у Котору по двадесторо женске дјеце хранила, одијевала и васпитавала — створи јој се жеља, да и она помогне овој дјечи. Материјално није их могла помоћи, али предузме себи, да их морално помогне, па упита гомилу дјевојчица: били оне хтјеле код ње учити, а дјевојчице из гласа пошвиу: „Висмо училе!“ и баце своје играчке, па се кренуше са госпођом Вицковића њеној кући. Сутра дан скупило се је већ 40 дјевојчица, а после све више и више, те се у ову дје-

цу умјешаше и дјеца већих чиновника и војвода црногорских.

Ово је било при крају 1871 године кад се на овај начин основа прва женска основна школа у нашој отаџбини — на Цетињу. Скоро три године поменута госпођа учитељица настављала је и васпитавала своје ученице без сваке своје користи, једино из чисте љубави роду и човјечанству. Како је за то вријеме васпитавала и настављала своје ученице и у чем их је настављала о томе ћемо, као и о осталом раду ове школе говорити на другом мјесту у свима појединостама и најопширније.

Сад ћемо пак навести оно што је највећма ободрило поменућу госпођу учитељицу да истраје у своме тако светом и узвишеном подухвату. У трећој години овога светог подухвата госпође Вицковића роди се Књижица Јелена. Том приликом свака ученица из ове школе поднесе своје ручне радове поворођеној Књижици. Госпођа учитељица пошље ове радове с писмом у Књажевски Двор. Ти радови састајали су се из неколико огрљака, чарапа, јастука, покривача и повоја, а били су врло лијепи израђени од танког копча и навезени крунама и монограмима. Предмет писма, упућеног са тим радовима Њеном Височанству Књазици Матери, био је сам тај рад упућен поворођеној, као први ручни рад првих ученица прве женске основне школе у нашој отаџбини.

Колико је Њено Височанство Књазицу Матер обрадовао овај рад младих и најпрвих црногорских ученица, колико ли је гапута била тиме, види се из тога, што је исти час, наредила, те се упутило писмо госпођи учитељици ове садржине на италијанском језику:

„Нећеља у јутро.

Госпођо.

„У име Њ. В. Књазице позивам Вас, да дођете данас у Двор у 3 посједе подне заједно са свијема Вашим ученицама, да примите захвалност за Вашу племениту пажњу. У толико Вас поздрављам са особитим поштовањем, и кажем Вам до виђења у 3 сата посједе подне.

Л. Неиком.“

Овом приликом госпођа учитељица буде ободарена и проглашена за прву и праву учитељицу ове школе, а ученице добију ударије.

Овај узвишен поступак Њеног Височанства Књазице Матере немоа је ободрио госпођу учитељицу, па Њихова Височанства Књаз и Књажица нијесу изоставили ни у даљем ободравању у раду понуте госпође учитељице похвалама и наградама у више прилика, међу којима је и Брилијански медаљон са сликом Наследника Давида — украјен, награда од Његовог Височанства Господара.

Ова вриједна учитељица увијек је пазила и пазиле осим на наставу, да васпитава своје ученице у духу народа црногорског, с тога је наш народ веома љуби и поштује. Ми ћемо о овој госпођи, као наставници и васпитатељи гонорити опширније други пут, а за сад доста је да кажемо само толико, да поменута госпођа учитељица потпуно заслужује име наредне учитељице и да потпуно одговара своме светом позиву. Једном ријечи рад ове

Ипак млетачка република никад у томе неће наћи довољно разлога да оправда несправедни корак, што је напустила ствар Књаза Црнојевића и јуначке Црне Горе.

То су биле погрјешке и страховања политичка, које је каише требало горко платити.

На прву опомену тајника Сагудина, сенат посумња, да тај нови сукоб „не буде почетак рата с Турцима“, и за то је писао свом изасланику, да буде смотрен и помишљив.

И у почетку јула, главни заповједник поморски, Марко Тревизан, саопшти Фериз бегу сајцаку у Скадру, да сенат не попусти своја права на солида у Грбљу, али да је готов, да преговара с напуштању земаља Црнојевића.

Тај глас порази пријатеље књаза Ђорђа, који су се били осмјелили противу Станковијех пријатеља и против Турака.

Тада је и Црнојевић био прешао са својијем коњаницима из Равене на бојно поље код Пизе.

Био му је дух напуо, и покушавао је, да га уздигне понављањем посјете код сената, да му напомене своју ствар, и његово обећање. Сенат је одговарао неодлучно, или одбијањем.

Без никакве наде похвати се у Пизу, црнијем предосјећањем.

Било је то јула 1498. Бол, што му је душу помрачавало, тражио је одушке, и нађе је у немијерненијем поганијем (bestial), што је управо републици, које су биле достављене у Млетке. (Сануто).

Тада је Ђорђе Црнојевић по наредби савјета Десетине био затворен у тамницу, па последи осам дана позван пред онај екви са великом Ђвнтом. Одузеше му војничку службу, и одравањем га у Тречеле, ad beneplacitum истог савјета.

ИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ЦРНОЈЕВИЋИ У МЛЕЦИМА.

У споменици, што је издао лист *Rivista Militare Italiana*, поводом женидбе италијанског Престолонаследника са напом Књажињом Јеленом, о којој споменници говоримо на другом мјесту, има чланак под горњијем насловом, израђен по млетачкијем жетонцима врло пошљиво, који новом свјетлости обављава мотоњег неспрећнога владарца из Куће Црнојевића.

Ђорђе Црнојевић оставља Црну Гору и иде у Млетке, да тамо тражи помоћи, да ослободи отаџбину од Турака.

Свршетком г. 1496, пише Марин Сануто: „дана... децембра дође Ђорђе Црнојевић, господар некијех предјела и планина близу Котора, у Славонији, пошто је био братом лишен господства, помоћу турском, то јест Стефаном, који влада у Црној Гори, и Шкандербегом, трећијем братом, који живи у турској земљи. И из Задра, гдје је оставио стотину најбољих коња, дође у ову земљу са женом, напом племињком, шћером Антонија Ерица, обучена у злато, са великијем драгоцјеностима... И он, који је човјек прелијеп и валик, обучен у злато, на грчку, одио је код Сената више пута, ком је речено да ће му дати плату.“

Сврха овијех посјета била је, да побуди републику, да се заузме у корист Књаза Ђорђа Црнојевића у Цариграду, да се поврати на владу у Црну Гору. И ма да је она Сињорија нагињала више миру него ли рату, видећи је осамљена у рату с Турцима, док су идеали крстоносца ишчезавали, ипак она прихвати молбе црногорског Књаза, и упути тајника Алвиза Сагудина у Цариград, који је био „вјешт

учитељице, као наставнице и васпитатељке доводи нас на ту мисао, да за наставнички рад треба природног дара, и да је поменути госпођа рођена за тај свети и узвишени позив учитељски и за њ природом обдарена.

Сад у почетку идуће 1897 године напушта се двадесетогодишњица наставничког рада поменути госпође учитељице — прве у нашој отаџбини; а тако исто и двадесетогодишњица прве женске основне школе у Црној Гори на Цетињу — у нашој престолници. Надати се је, да ће се ова двадесетогодишњица прославити на достојан начин у почетку идуће 1897 год. Нама је мишљење, да прослава она буде заједно и школи и њеној учитељици, и то на дан Св. Саве — дан славе свију српских школа.

Цетиње, 20 новембра 1896 год.

М. Ђ. учитељ.

(Новгородска изложба) дала нам је прилике да видимо, како је његовање славенске мисли у оне међу свима нама грло слабо развијено. Доказ је томе што су се Славени врло слабо одаивали на ову изложбу, а ово је била ријетка прилика да се са саразјерно мањим жртвама, могло проћи по Русији. Те кад ту чињеницу посматрамо, чуновато нам изгледа тај сепаратизам и из њега би могли повући конекције да славенска идеја не стоји на крилима бујног одушевљења, него да ју нека потајна унионост стеже у окове уског родољубља на чак и пуке себицности. По доста смета томе и та околност што немамо једног међуславенског језика, те не можемо да се разумијемо. Дође ијевањем српског друштва, ерстоше се браћа, а се нијесмо разумјели како треба, јер није доста да брат с братом измијени мисли, само у најужем програму конверзације. Требало би ту нечега стварнијег. Требало би ту братског договора и споразума. На та незгода у непознавању језика, поначи за себом и друге посљедице, а наиме, непознавање једних и других у књижи, ијесми и вјештини. Та Срби су дивно ијевали, а Хрвати красно свирали, али их браћа Руси нијесу могли задовољити са одзивом у онакој мјери, како је могло бити. По овом посљедицом сметала је и та околност што је Петроград у лето, тако рећи празан. Зима и прољеће то је доба за ијевање у Петрограду. Та Јарко Савић је дивно ијевао, али ишта што пријеме није било угодно. А ево сад је дошао овамо Чех Андричичек да покаже своју умјетност, и могли би већ напријед рећи да ће прасан успјех постићи. Но ми држимо да ће у будућности Срби више назити на то, да их не затече олет каква годна прилика несрепне. Друга славенска браћа су више освјетљала себи образ, тако је је био овдје: Словенац Горуба, Чех Скрејновски, уредник "Словенског Свијета" Хусак а било их је по свој прилици још и више. Истина да је у Русији завладао у овај мах јавним мишљењем други правац, али то је сасвим природно, јер се тиче просвјете која као обратна тачка задржава на себи заинтересованост сваког образованог Руса, те по томе је разумљиво, што је баш за овај мах славенско питање мало у страни. Но појави тој што

се свугдје опажа тежња просвјети и образовању како интелигентних слојева тако и народа, можемо се као њихова славенска браћа у пуној мјери радовати. Јер и ако су Срби од Руса географски удаљени, и ако се не познајемо онако и онолико колико би требало, ипак смо браћа, а крв није вода.

На Нов сд. "Застава."

ДОБРОТВОРИМА СРПСТВА

и
СВЕТОГ ПРАВОСЛАВЉА

Помогнимо један другом,
на ће свима Бог

Народна ријеч.

Митровица је жива, напредна и најљепша варошица у Косовском вилаету простране Турске Царевине. Налази се на завршетку Косова поља, баш на ушћу Ситнице у Ибар, а испод шиластог брда Звечана, који својом појавом, међу осталим брдима око њега, даје величанствено и врло романтичну слику, што особити изглед даје Митровици. Овдје се свршава и жељезничка пруга Скопље—Митровица, а то олет даје овој варошици особиту живоост, којом се ријетко која варош у нашем крају одликује.

По овој дивној и тако напредној вароши једно само не достаје, а то је — црква, што велики унутрб причињава митровачким Србима. Нека врло мала црквица, удешена од веће старе и ниске куће, служила је доста година мјесто цркве.

Ова црквица носи име "храм Св. Саве," па ће према томе то име носити и нова црква у Митровици. Зидане нове цркве Митровчани још одавна намјеравају да отпочну, па дан за даном остаде то тако да данас. На ијесу ни чекали узалуд, јер ето дочекаше срећан час, да Његово Високопресвештенство, наш омиљени архиепископ г. Дионисије удари камен темељац новој цркви — храму Св. Саве, првог архиепископа и пресвешитеља Српског. Он је то извршио на врло свечан начин у недјељу, 4-ог августа, у присуству овд. кајмана, идаремердеса, белодвије реиза, заступника војног команданта и још неколико угледних мусуљмана овдашњих, овд. епископа православне општине и многобројног народа обојега пола одажде и из околности.

Ферман (царска дозвола) за ову цркву извађен је још прије 25 година, али Митровчани због сиротиње нијесу се могли ријешити да отпочну зидање цркве, која је требала прва да понесе име "Храм Св. Саве." На и сад се они не уздају само у себе, већ ослањајући се и уздајући се у добротворе св. православља, очекују помоћ из цијелога Српства.

Надамо се, да ће овај позив одјекнути кроз срце свију родољуба и побудити их да нам што прије притекну у помоћ за ову богоугодну ствар.

Молимо дакле сво пријатеље и родољубе, да се својски заузму и пораде на прикупљање добровољних прилога за зидање наше нове цркве. Ми поуздано очекујемо помоћ, с том надом смо и почели овај тежак посао у славу Бога и у здравље Његово. Величанства Султана Абдул-Хаида Хапа II.

Разуздани валови тирски поплавилише горе изнад Котора. Сенат устрљан, позва Франа Ђикова, проводитора турског, да се с њим договори односно ратовања и савеза. И Ђикова рече у једној бесједи у сенату: "Пазите на становнике Црне Горе и најмите их у војску, јер је Турци близу Котора, због Црнојевића." (Малишерио.)

Сенат прихвати савјет свог проводитора; тако се Ђорђе Црнојевић ослободи тамнице, и доби доуштење, да пође у Александрију код свог сродника Константина Арванита који се одавна заузимао код Краља VIII, ради да да сенат пусти на слободу Црнојевића, и да му се поврати она сјајна пратња коњаника, којима су се толико дивили по онконима млетачким, због њеног и богатства њихове грчке ношње.

Заузимања француског краља нађоше готов сенат, који је био разумно савјет Ђикова, те увидио своју заблуду. Тако нареди, да се црногорска чета преустроји, под вођством Црнојевића; и умножи је до триста војника.

Био је новембар 1498. Из Котора вјести долажаху о походу Станка Црнојевића пут Једрене, и о покретима Султана Бајазита II, који су више пријетили; док екадарски санџак са пристамама из Арбаније и Црне Горе, као предстража турске војске, нападале млетачке колонije.

Страх се повећа када турске бродове, у прољеће следеће године, дође у јонско море, противу кој похита млетачко под управом Антонија Гримана. Припремаше се велики рат, кад Ђорђе Црнојевић доби доуштење, да остави Метке, и дошавши у Котор, "отолан се понуди републици у Котор, да распази огњ у Турској, и да скупи велику војску у Црној Гори."

Алапа Свугдимо дошавши из Цариграда у Оцињ, отолан јављаше се-

Добровољни прилози могу бити у новцу и у одјелу црквеном.

Имена прилагача записиваће се у нарочиту књигу (која ће се чувати у цркви) и помињати при св. служби а и јавна благодарност упутиће се такође штедрим приложницима.

Новац ће се слати на адресу: предједнику општине г. Јовану Симићу, протјереју у Митровици.

Моле се уредништва свих српских листова, да ово прештапају.

У Митровици, 6 августа 1896.

О д б о р

за издање нове цркве.

Д О М А Ћ Е В И Ј Е С Т И.

Цетиње, 22 новембра.

(С Двора.) Његово Височанство Господар повратио се с Крушевца опонадне.

(Личне вјести.) Његова преузвишеност г. Маркиз Кастелбјанко, краљевско-италијански изванредни посланик и опуномоћени министар при Књажевском Двору стигао је на Цетиње у сриједу. — Г. Ђ. М. Станојевић, професор у Великој Школи у Биограду, одио је научном сврхом до Мораче и Колашина, и јучер је отпутовао у Биоград. Прије поласка имао је част да буде позван у Двор на објед, и Његово Височанство Господар одликовао је г. Станојевића III-јем степеном Данилова реда.

(Одикована.) Његово Височанство Господар изволио је одиковати г. Рајмонда Гати, к. кр. мајора пјешадије III-јем степеном Данилова реда.

(Из дјевојачког института.) Јучер је Марлиј ки институт славно храм своје капеле Ваведеније. Послије литургије било је благодареније и многољествије. Присути су били Њихова Височанства са свом Својом Свијетлом Дјеном. Послије богослужења Њезино Височанство Књагиня Милена раздавала је у великој дворани ученицама награде заслужене прошле године. Прије раздавања питомице су отијевале црногорску химну, а послје раздавања руску химну. Њихова Височанства су изволила милоство основити многе питомице. На ову свечаност било је позване господе из вишијех кругова, као и родитељи питомица. У вечер је била вечера, на којој су била по вапа само лица, која раде у заводу. По некри је снјидила забавна, на којој су учествовале и бивше питомице овога завода, које живе на Цетињу.

нату: "да би добро било послати у Котор Ђорђа Црнојевића, јер би он завладао у Црној Гори, и да то одма буде."

Млетачкоме тајнику одаиваше се преведитур Франо Кверини... "Грљани и Црногорци, он је писао, понудили су се да дођу под нашу владу, тражећи једнога главару и што им треба да се могу држати... и послао сам им муниције..."

Црна Гора пућаше цвијет своје војске Млечима, хоћаше да устане, и да позове у своје крило жуљенога ослободилаца, Књаза Ђорђа Црнојевића.

Република пристаде. Рат с Туреком био је одаучен. Наредба је била послана у Котор, да се најме Грљани и Црногорци, условима, које нађе за добре преведитор.

Крајем августа 1499 Феризбег из Скадра удари на Оцињ са четири стотине ијешака и толико коњаника. Оцињ су браили ертина страднота Арбанаса, који су били појачани Црногорцима; и одбили су јуначки нападај, те непријатељ остави ту четрдесет мртвијех. Тај успјех охрабри Зељане, и ули им пове нађе.

Књаз Ђорђе Црнојевић био се повратио у Црну Гору, и његова појава изгледала је јаметво побједе.

* * *

У то доба Ђорђе Црнојевић оставља Црну Гору и прелази у Турску. У новембру 1499 дође глаш сенату "како је Ђорђе Црнојевић, пробучен од салућера, утекао у Турчину", што Марин Сануто биљежи с овом меланхоличном примједбом, "и тако је пошао, пошто се није хтјело дати црногорцима начина помоћи."

Књаз Црнојевић прође као сјенка кроз Арбанију, пошто се задржао мало у Скадру, као гост Феризбега, па обила језера, о ком су се огледале ниске куле бијелог Јаб

(Војничко вјежбање.) Први батаљон наше нове стајаће војске, који довршује свој рок учења, јучер у јутро прије зоре одмарширао је на Његуше са музиком, одакле је по околини нас дан маневрирао под заповједи Њ. В. Књаза Данила, свог главног заповједника. Маневре су се најправилније развијале, при којима су наши влади војници показали уз старе ратничке врлине црногорске лијепи успјех у новој науци. Вратили су се синоћ у мрак и дефилирали испред Двора, уз свирање своје музике.

Пишу нам из Котора:

При великој воденој поплави, која је била 28 пр. мј., био је сљедећи случај: и заслужје похвале, те ви га саопштавамо. Ноћ Шоми Скадраини, који станује од назад 10 година на Цетиње, био је рече ног дана у Шкаљаре, и гледајући како вода силном брзином носи све што нађе, угледа ће вода ухвати једну жену из Шкаљара, њезиног сина, и једну ђевојку исто из Шкаљара. Ноћ живио им повика, да се уште један за другог, па истрча из куће и гледајући која му опасност животу пријети, скочи живо у воду, те ухвати све три особе, које, на 50 метара даљине — борећи се са брзином и дубином воде, — еретно извуче на крај.

Пошто је Ноћ ове избавио од очигледне смрти, угледа ће вода понесе једну жену из Грљца, коју, при свему што је био уморен од првог силног напора, уз припомоћ његовог момка Милуна Куча, — еретно избави и неколико из воде дочекао најодушевљеније од присутног многог на рода, који се био скупио око воде и гледао овај страшни приказ који је еретно исплао на похвалу Ноца Шоми.

Примамо из Дробњана:

Авто Косић, каваз господина министра француског на Цетињу, био је на осетству у своје родно мјесто у Шаранце. И при његову повратку идући преко Језера, за Шавнике био је придоцнио и уљегао у мрду ноћ јашући на коња; сам је ишао и пут у помрчину изгубио од синога снјјега и страшне мејаве. И тако лутајући намете с кошем и пјешачењем продирући, сачи га најмера на једну залуталу и полу мртву и онимједу женску главу, снаху Божа Кретаића из села Комариница, која је послала на своја леђа тромесечно дијете мушко у колијевци, којим је била скоро при умору. Кад је Косић наишао у помрчину на ове двије жертиве, коња је свога напуштио, дијете је и колијевку с леђа матери му синуо и са себе свој огртач скинуо и под једну руку колијевку с дјететом припрчио, а другом руком полу смразуту матер теглио, без и сам да је знао куд лута, и та је паника трајала тако до два часа по поноћи; пуцање леворвора, витезањем да ко чује, све то помогло није. Доказе га провиђење божје и случај не наведе на један затворени савардан, те они похвале достојни момак разби врата

лака. А 17 марта 1500 стиже у Цариград "добро помилован од Турчина". Султан му даде владање на Роду, па у Анаболији, и одреди му плату двајест и пет илада аспирт, што чини три илада лира.

Ђорђе Црнојевић хтјео је да прибере насљедство Ђорђа Кастриота, храброг владоца Арбаније и Епира, и да стегне везе оног природог савеза, у ком је Зета била средиште, гдје оденјају мирне воде Скадарског језера. Он ишао преизидати на Цетиње цвијет италијанске културе, и раширити је по Црној Гори.

Али не нађе одзива у земљи, или прије не има постојанства нити обешане помоћи републике, која се колебала измеђи Истока и Запада.

И тако, у развадинама онога идеалног свијета, што му је душу заносио, Ђорђе Црнојевић претпостави напуштени жену и дјецу, и поћи у прогонство, неголи међу својим проводити јадан живот, без икакве наде.

За то би било трудно изрећи суд над Црнојевићем. Он је у Млечима проиједао оне врлине, што раснаљују душе зетских ратника, и њима основа савеза између републике и Црне Горе; док је у отаџбини хтјео извести нову културу, која је била у Италији.

Књаз Ђорђе умрије у прогонству у Матјој Азији, око 1520, а његовој жени и дјеци сенат одреди педесет дуката на годину, а књиже начелство у Торевина.

Ту су казан осушили и његови савременици, и у њој су увидјели страшливу покорност према Султану, који изгледаше да је тражи, као јаметво добријех односа да републиком. И то се догоди, вели Марин Сануто, "јер није било мило Господицу Турчину, да овај, који је био његов роб и бунтовник, буде толико чамћен од републике, или због другог узрока, који је био тајан."

Била су прошла два мјесеца од како је био уапшен, када Књаз Ђорђе покуша, да утече из Торезеле, и да пређе у Далмацију, да види своју отаџбину.

Прилике, у којима је учињен онај покушај, драматички је описао Сануто у својим Дијарима и Малишерио у својим Анналима; одкуда се види да је тај случај црногорског књаза јако дирао срце и машту савременика и пријатеља, што је имао у Млечима.

У Торезели Црнојевић је имао два стражара, којима је повезао руке напона, па се укрца у једну барку, и тиснуо од краја, гдје се преобуче у хаљине француске св. Зане Пола. Али га упознаше неки Никола де Видал, заповједник de la gassa, који га заустави, у часу кад је кретао пут Сена.

Тај неуспјехли покушај погорша стање књаза Црнојевића, којег заворине у Camera da tormenti, за осам дана па олет би одведен с добром пратњом у Торезеле, гдје је био под двоструком стражом.

Књица од дијести Црногораца под Цизом била је распангана, и тијем се, за час, прекиде она веза што спајаше у рату оружје зетско и млетачко.

* * *

Посљедице оне понуштине политике према Турској, које су већ Црнојевићу доијеле удаљење из војске, нијесу много касниле.

и ватру укреса, те огрија, раскрави и спасе ове обије полу умрле жртве, које је тек сјутри дан с тешком муком допратио до неки чобана; и свога коња неповредна нашао. Рађали се у Српству момци пријера његовог.

П. А. Буровић.

(Цетињска Читаоница.) Господин Павле Анолоновић Ровински ваздашњи пријатељ и један између најревноснијих чланова Цетињске Читаонице даровао јој је 80 одабраних књига, на чему Управа Читаонице у име свега Друштва, изјављује г. Ровинском јавно признање и захвалност своју као Друштвеном Добротвору.

(Из Прогоновића) добили смо извјешће да се 5 овога мјесеца у вјечност преселио унук кнеза Рогана, брат митрополита Илариона, а отац нашега народног pjesника Радоја Рогановића Живко Јовов Рогановић у 85 години свога живота, који је био добар и поштен Црногорац.

Бог му дао рајско насеље!

(Из Колашина) јављају да се 15 т. м. у вјечност преселио парох Међурјечки Милош Јовановић један између најревноснијих наших свештеника, који је повјерену свештеничку дужност савјестно и тачно обављао.

(Одбор у помоћ) пострадалијех наших к. ајева од поплава до тајно нам је следећи наставак списека прилога:

фор. новч.

Њезино Краљевско Височанство	
Књазина Напуљска Јелена	—
Франца	5000
Његово Високопреосвештенство Г.	
Митроп. Ади Сава Косановић	1000
Министар Правде г. Др. В. Богачић	60
Г. Др. Рако Калужеровић	30
Г. Др. Лујо Конте Војновић	20
Г. Михајло Туковић трговац из	
Дубровника	20
Г. Дамјан Скокић из Шибеника	10
Г. Др. Вратислав Черни из златног	
Прага	10
Мадама Енеско	10
Г. Никола Кашиковић уредник Бос.	
Виле	10
Г. Ђорђија Жуткић из Котора	10
Г. Ком. Јанко Вукотић	15
Г. Кап. Маман Божовић	10
Г. Кап. Милош Радонић	10
Г. Кап. Иво Буровић	10
Г. Кап. Милутин Николић	10
Г. Др. Новица Ковачевић	10
Г. Капет. Ф. Вимер	10
Г. Инж. Андрија Радонић	5
Г. Поручик Илија Војновић	5
Г. Поручик Ананије Милачић	5
Г. Поручик Томаш Павловић	5
Г. Поручик Стово Јовићевић	5
Бат. Ађутант г. Павле Пламенац	5
Бат. Ађутант г. Никола Митровић	5
Г. Поручик Јован Већир	5
Г. Поручик Радван Већир	5
Г. Поручик Милутин Вучинић	5
Г. Андро Ш. Милић из Котора	5
Г. Шпиро Јовановић из Котора	5
Г. Томо Копач Двор. Пешар	5
Г. Живко Драговић	4
Г. Шпиро Милић	4
Госпођица Јоке Татар	4
Г. Петар Милић	3
Г. Ђура Шоћ	3
Г. Пашко Кока	3
Г. Никола Јовановић	3
Г. Илија Вулетић	3
Г. Павле Вуисић	3
Г. Милош Марковић	3
Г. Зеф Кодези	3
Г. Славо Рамадановић	3
Г. Перо Мартиновић	3
Г. Атанас Златар	3
Г. Рамо Мартиновић	3
Г. Мићо Ђурашковић	2
Г. Саво Јаблан	2
Г. Лука Вукмировић	2
Г. Илија Вишковић	2
Г. Војко Ђурашковић	2
Г. Браћа Вујић	2 50
Г. Ђорђија Радловић	2
Г. Александар Гарцоло	2
Г. Браћа Шони	2
Г. Шабо Сераклић	2
Г. Лука В. Мартиновић	2
Г. Саво Радонић	2
Г. Јово Поповић	2
Г. Марко Бојовић	2
Г. Нешо Ивановић	2
Г. Марко Шнадијер	2
Г. Вуко Ј. Мартиновић	2
Г. Јово Ђеловић	2
Г. Никола П. Матановић	2
Г. Мило В. Мартиновић	2
Г. Неђељко Мандић	2
Г. Јован Голубовић	2
Г. Ђуро Шнадијер	2
Г. Никола Шнадијер	2
Г. Бешо Стијовић	2
Г. Мићо Баровић	2
Г. Марко Томовић	2

Г. Перо Л. Иванишевић	2
Г. Томо М. Мартиновић	2
Г. Перо Јововић	2
Г. Зеф Ашта	1 50
Г. Јово Косић	1 50
Г. Тодор Вучинић	1 50
Г. Никола Гули	1 50
Г. Лазо Поповић	1 50
Г. Митар Ђуришић	1 50
Г. Филип Симић	1
Г. Ристо Билановић	1
Г. Војко Тићун	1
Г. Мијат Мијатовић	1
Г. Јако Симић	1
Г. Ристо Шијановић	1
Г. Јован Скадрић	1
Г. Стеван Вујосевић	1
Г. Ноћ Шестани	1
Г. Ристо Таминдић	1
Г. Дамјан Мариновић	1
Г. Ристо Враћеш	1
Г. Мило Милетић	1
Г. Перо В. Мартиновић	1
Г. Лазар Симић	1
Г. Живко Билановић	1
Г. Новак Бурвић	1
Г. Том Маза	1
Госпођа Ивана Никичина	1
Г. Браћа Мемедовић	1
Г. Нико П. Мартиновић	1
Г. Зеко Зорић	1
Г. Матија Шестани	1
Г. Антон Раинвалић	1 50
Г. Василиј Теодоридес	1
Г. Тимотије Гаговић	1
Г. Обрен Стевановић	1
Г. Томо Стевановић	1
Г. Перо Тановић	1
Г. Јован Ђеминовић	1
Г. Милош Стјепановић	1
Г. Нико А. Јовићевић	1
Г. Милош Космајац	1
Госпођа Јове Јовова	1
Г. Рок Кримић	1
Г. Ноћ Рока	— 50
Г. Јован Драгутиновић	— 50
Г. Филип Визи	— 50
Г. Илија Џањевић	— 30
Г. Гега Моргега	— 30

Свота скупљенијех прилога износила је у прошлом броју руб. 3050 и ф. 5644 и 90 н. Свега 3050 руб. 5000 фран. и ф. 7120

(У Српску Књижевну Задругу)

код подписатог обновили су уписе и положили улоге још и ова господа:

Оснивачи: г. војвода Гавро Вуковић мин. спољних послова, г. војвода И. Пламенац мин. војни, г. Нико Матановић мин. финансије, г. Обрен Иковић окр. капетан, г. Милан Николић официр и заст. капетана, г. Шако Филиповић шеф телегр. станице цетињске, Ђевојачки Институт Царице Марије, г. Мина Радонић трг. с Андријевице и Л. Томановић уредник „Гласа Црногорца“.

Улагачи: г. Ђуро Андрић с Његуша (положио уплату и за прва 4 кола издања Задругиних), г. Јаков Пенадовић Ваљевац, г. Алекса Мартиновић питомца црногорски у Цариграду, г. Радван Крушевац и г. Вуко Јенетић гимназист.

Г. г. задругари нек изводе похитати с уплатом, јер је рок упису до краја овог мјесеца, а послеје се може уписивати само као претплатник, без права редовних чланова, нити ће моћи бити уведени у год. списак задругара, који задоцне с улогом.

П. М. Поповић.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Шападај на призренског митрополита Двоиније.) У биоградским листовима читамо: Пролог мјесеца путовао је митрополит да прегледа неке од парохија и у том путу задржао се у Пријеполу неко дана, где је одео у кући пријеполског прота. У предобљу до митрополитове собе горела је преко ноћ свијетилка, а зликовац је ушао кроз прозорчић у ходник и тражио митрополита по собама. Кад је дошао у предобље отвори врата која су водила у митрополитову собу. Како је нагло продра свјетлост до митрополита, он се пробуди и снази на врати човјека са пожем у руци и у два маха повиче му: „Ко си ти?“ Зликовац се није падао да ће митрополита пробудити, те се заустави на врати, а кад митрополит и по трећи пут повиче: „Ко си ти?“ Зликовац се повуче натраг у предобље и притвори врата за собом, те га нестане. Митрополит није смио, да иде за њим јер није имао оружје при руци, него је за час застало изненађења, а по томе истрчи на врата и викне гаваза, на што овај истрчи а с њим и ђакон и прота и његов брат учитељ, и потрче да пају зликовца, али је овај био већ утекао.

(Смрт од муве.) „Србобран“ доноси у своме најновијем броју ову биљешку: Јустин Комовић, велико посједник и инжињер у Сокобору, преминуо је тамо 21 окт. у 61 години свога живота. Покојника је

ујела на врату мува, а послеје 10 дана појавили су се знаци тровања крви, те је он дванаестог дана у великим мукама издавао. Покојник је био члан српских народних сабора и члан саборског одбора, те је узимао живог удела у народним стварима. Лака му земља.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА“.

БУКАРЕШТ, 16 новембра.

Парламенат отворен је престонијем говором, у ком се истицху одлични односи са свијема државама, што свједочи топли дочек Престолонаследника у Москви и посјете Аустроугарског Цара и Србијског Краља у Букарешту, као и успостављање нормалнијех односа са Грчком.

РИМ, 16 новембра. — Краљ Србије с Краљем Умбертом присуствовао је сјајној војничкој смотри и вјежбању. По подне је Краљ Умберто са министрима испратио на жељезницу Краља Александра, који је отпутовао у Напуљ. Краљеви су се на расанку пољубили.

АТИНА, 19 новембра. — Усјед великијех киша ријеке Илисус и Кафирије учиниле су велике штете. Било је 70 људскијех жртава. Комуникација између Атине и Пиреа прекинута.

ЦАРИГРАД, 17 новембра. — Пошта је изјавила да мисија Сагденина на Крети није политичка него војничка административна, који ће замијенити болесног војничког заповједника.

АТИНА, 18 новембра. — Комисија за реорганизацију жапдармарије припјела је у Канеју.

СОФИЈА, 18 новембра. — Књаз је примио оставку Петрова и наименовао га генералом у резерви.

РИМ, 19 новембра. — Камара је отворена. Рудини поднио је предлог за апањаж Престолонаследника милион лира, коју ће своту Краљ намприти државној ризници од своје цивилне листе. Влада је поднијела такођер буџет и предлог за реорганизацију војске.

СОФИЈА, 18 новембра. — Иванић је пријемно постављен за министра рата. Изабрани су у народном сабрању сви министри, а ниједан вођа опозиције. У новом сабрању биће у све двадесет опозиционалаца.

ЛОНДОН, 19 новембра. — Из Цариграда саопштавају „Тајмс“ потпун споразум држава са Русијом према Порту.

БУКАРЕШТ, 20 новембра. — Министарство дало је оставку. Пресједник камаре Аурелијан саставиће ново министарство.

РИМ, 20 новембра. — Имбријани одобрава уговор мира са Абисинијом, и тражи да се сасвијем напусти Еритреја. Рудини је изјавио, да Еритреја треба да се притвори постепено из војничке колоније у трговачку, уз бурно одобравање камаре. На интерпелацију Франкетија о афричком питању, Рудини је ставио питање повјерења. Имбријани је поднио предлог о тоталном напуштању колоније. При гласовању поименице није био присутан број легални заступника.

БУДАПЕШТ, 21 новембра. — На интерпелацију о међународној ситуацији, о којој преговори говор не говори ништа, Банфи је одговорио да откриће уговора њемачко-руског нема никаква утицаја на данашњу политику.

КАЈИРО, 21 новембра. — Призивни суд осудио је египатску владу да исплати каси државнијех дугова 50000 лира, што је узела за поход на Донголу.

ЦАРИГРАД, 22 новембра. — Министар Србије учинио је корак против наменовања владице Амвросија у Скопљу.

БИОГРАД, 22 новембра. — Српско становништво скопљанско није дало владини Амвросију да заузме митрополитски дом. Владика је потражио помоћ од валије, који је одговорио да није на то опуномоћен. Тада владика даде запечатити врата од цркве, да се

не служи на словенском језику. Народ је отворио врата и служба је свршена.

ПЕТРОГРАД, 22 новембра. — „Руска Агенција“ саопштава, да Русија и Француска у источном питању раде у споразуму са осталијем државама.

БУКУРЕШТ, 23 новембра. — Ново министарство приказало се камари са изјавом, да ће наставити програм странке либералне.

К Њ И Ж Е В Н И О Г Л А С.

Извишћо је из штампе дјело:

Индијске пјесме

Књига прва

РАМО

превео

Симо Поповић

Цетиње, Државна Штампарија 1896.

Цијена 80 новч.

Може се добити у Котору код Књ. Црног. агента г. Петра Рамадановића и у књижари Државне Штампарије на Цетињу.

Наш никад непрежаљени брат, стриц и ђед

СТИЈЕПО ЂУРОВ ТОМАШЕВИЋ

послеје кратког боловања у својој 60-тој години преминуо је на Лучин-дан 18 октобра а сахрањен сјутрадан пред саборном црквом св. Апостолом Томом уз многобројно саучење народа из племена Брчела и из других племена Црмничких.

Покојник је пободијевао од ране коју је добио на Сађанцу 1862 године, али живићи задовољно у својој породици лако подносише болове док га казао 3 године незадеди велика несрећа те изгуби свога јединца сина Ива; те од тада све до своје смрти провађаше тужне дане које му је и смрт ускорило — то ето данас његово измучено тијело почива у гробу поред кости свога сина.

Покојник је био храбри војник у ратовима, добар и омиљен друг у друштву, вјеран и уздан брат и пријатељ.

За његову храброст у рату 1862 године одликован је златном медаљом Милоша Обилића и сребрном медаљом Књаза Николе, а за потоње ратове храбром медаљом и споменцама Црногорском и Руском.

У покојнику изгубило је племе једнога од својих старијих бораца, општина свога брижљивог члана, пријатељи свога доброга пријатеља, а браство своју братску узданицу.

На огништу покојникову остала је тужна му снаха и једно женско унуче.

Овом приликом свесрдно захваљамо мјесном парохиу попу Јоку Јовачевићу, попу Јову Јовановићу и попу Илији Бошковићу. Такође свесрдно захваљамо на многобројном саучењу наше браће и пријатеља: Глуходољана, Вуковичана и Подгорана; браће и пријатеља Томића, Конићовића, Јовановића, Гојнића, Бријежана, Илићковића, Родовића и Поповића.

Особито пак захваљамо нашој браћи Бошковићима, Алексићима, Кнежевићима и Франовићима, који су на глас смрти покојникове сви похитали и неуморно се трудили да што бржи сировод и погреб покојников буде. Лака му српска родна земља.

Брчели, 1896.

20 октобра.

Покојниково ожалоњено браство
Томашевићи.

О Г Л А С

21-га новембра у главној улици изгубљен је један женски сат од црнога челика с кратком каденом. Ко би га нашао, нека га изволи вратити за приличну награду г. директору Велике Локанде.